

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1837
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.12.2023/39
Karar Numarası : 2023/984
Başvuran : O. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Akşehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın sağlık hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. 7/11/2022 - 22/11/2022 tarihleri arasında sağlık durumu nedeniyle revire gitmek için dilekçe yazmasına rağmen revire alınmadığını,

b. U. Ç. isimli sağlık personeline ciddi bel ve boyun ağrıları sebebiyle bir an önce hastaneye götürülmesi gerektiğini bildirmesine rağmen hastaneye götürülmediğini, sonrasında B. isimli sağlık personeliyle görüşüğünü ve durumunu anlattığını, sağlık memurunun kendisine dilekçe yazmasını ve revire çıkartılacağını söylediğini ancak herhangi bir netice alamadığını, iki sağlık memurunun da problemiyle ilgili herhangi bir işlem yapmadığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Akşehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın sağlık dilekçesine istinaden revir birimine yönlendirildiği, Kurum doktorunun kanser tedavisi gördüğü, İlçe Sağlık Müdürlüğünden beş tam gün hekim talep edilmesine rağmen iki yarım gün görevlendirildiği, bu sebeple haftada 80-90 mahpusun muayene edildiği, acil durumu/kronik rahatsızlıkları olanlara öncelik verildiği, imkanlar ölçüsünde hiçbir mahpusu mağdur etmeden sağlık hizmetinin verilmeye çalışıldığı, mesai saatleri dışında veya hekimin olmadığı günlerde de işlemlerin yapıldığı,

b. Başvuranın acil bir durumunun veya kronik rahatsızlığının olması durumunda öncelikli olarak revire çıkarılacağı, bununla birlikte başvuranın belirttiği tarihlerde talep etmiş olsaydı 112 Acil Sağlık Hizmetleri aracılığıyla Hastaneye gönderilmiş olacağı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." ve sekizinci fıkrasında yer alan "9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır." delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir. "

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir. "

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşme'nin (AİHS) 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde AİHS'in 15'inci maddesi ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM], *Selmouni/Fransa [BD]*, B. No: 25803/94, 28/7/1999, para. 95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 24760/94, 28.10.1998, para. 93).

12. AİHM, bir kötü muamelenin AİHS'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve

bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

13. AİHM, mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, *Wenerski – Polonya*, B. No: 44369/02, 20/1/2009, para.58.). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (AİHM, *Krivolapov – Ukrayna*, B. No:5406/07, 2/10/2018, para. 76).

14. Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesine (CPT) göre, mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (Avrupa Konseyi, CPT, Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri, 1993, para. 34).

15. Başvuran ciddi bel ve boyun ağrıları sebebiyle bir an önce hastaneye götürülmesi gerektiğini bildirmesine rağmen hastaneye götürülmediğini, Kurumda görevli iki sağlık personelinin de problemiyle ilgili herhangi bir işlem yapmadığını iddia etmektedir.

16. Başvuru konusu iddia kapsamında muhatap tarafından, başvuranın belirttiği tarihte yaşandığını öne sürdüğü olaya ilişkin olarak görevli sağlık personeli U. Ç. 'nin ifadesine başvurulmuştur. Adı geçen ifadesinde; “Kurum doktorunun kanser tedavisinden kaynaklı İlçe Sağlık Müdürlüğünden farklı bir hekim talep edildiği, hiçbir mahpusu mağdur etmeden sağlık hizmetinin verilmeye çalışıldığı, başvuranın acil bir durumunun veya kronik rahatsızlığının olması durumunda öncelikli olarak revire çıkarılacağı, bununla birlikte başvuranın 112 Acil Sağlık Hizmetleri aracılığıyla Hastaneye gitme talebinde bulunmadığını” beyan etmiştir. Öte yandan muhatap Kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgeler incelendiğinde, başvuranın Kuruma kabul edildiği tarihten itibaren Kurum reviri ile Hastaneye sevk işlemlerinin sağlanarak ilaçlarının reçete edildiği görülmüştür.

17. Somut olay kapsamında; başvuranın iddialarını kesin olarak ispata elverişli bulgular bulunmadığı, başvuranın acil ve hayati öneme haiz bir durumunun bulunmadığı, muhatap tarafından haftada iki kez yarım gün görevlendirilen hekim ile imkanların elverdiği ölçüde sağlık hizmetinin sunulduğu ve ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye